

1. OGÓLNE INFORMACJE O GMINIE

1.1. POŁOŻENIE

- **Położenie:** województwo mazowieckie, powiat grodziski.
Gmina stanowi część aglomeracji warszawskiej (obszaru funkcjonalnego m. st. Warszawy).
- **Gminy graniczące:**
Baranów, Błonie, Brwinów, Jaktorów, Milanówek, Nadarzyn, Radziejowice, Żabia Wola.
- **Drogi wojewódzkie:** nr 579, nr 719.
- **Autostrada** – A2, węzeł położony w północnej części gminy
- **Trasa S8** – położona w południowej części gminy

1.2. PODZIAŁ ADMINISTRACYJNY I SIEĆ OSADNICZA

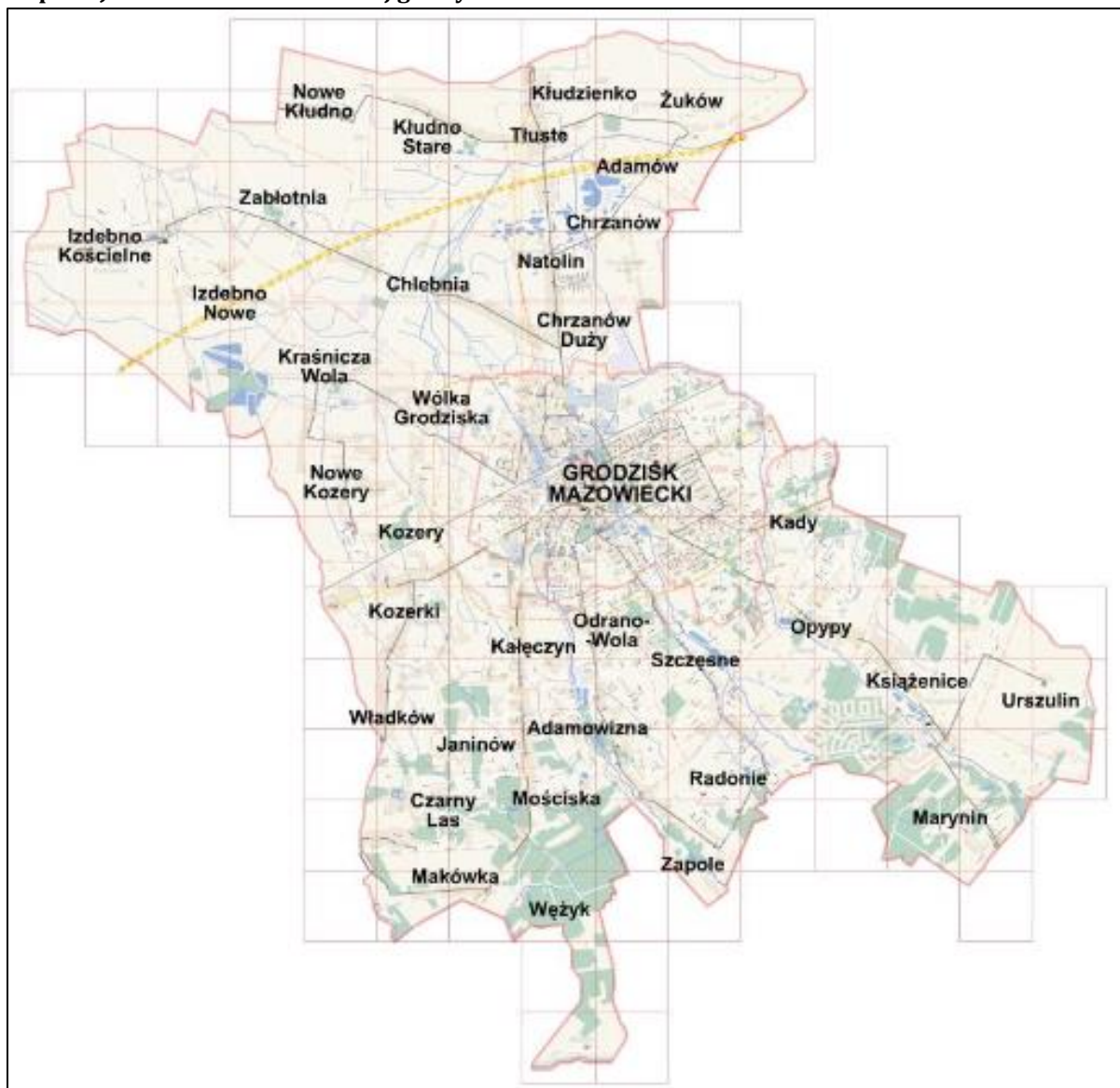
- **Typ gminy:** gmina wiejsko-miejska (obejmująca obszar miejski: miasto Grodzisk Mazowiecki i obszary wiejskie położone poza administracyjnymi granicami miasta).
- **Funkcja gminy w strukturze osiedleńczej kraju:** strefy zewnętrzne obszarów funkcjonalnych ośrodków wojewódzkich.
- **Sieć osadnicza (Mapa 1):** 1 miasto: Grodzisk Mazowiecki i 35 wsi: Adamowizna, Adamów, Chlebnia, Chrzanów Duży, Chrzanów Mały, Czarny Las, , Izdebno Kościelne, Izdebno Nowe, Janinów, Kady, Kałęczyn, Kozerki, Kozery, Kozery Nowe, Kraśnicza Wola, Książenice, Kłudno Nowe, Kłudno Stare, Kłudzienko, Makówka, Marynin, Mościska, Natolin, Odrano-Wola, Opypy, Radonie, Szczesne, Tłuste, Urszulin, Wólka Grodziska, Wężyk, Władków, Zabłotnia, Zapole, Żuków.
- **Powierzchnia gminy:** 107,39 km²
- **Gęstość zaludnienia:** 508 osób/km²
- **Siedziba gminy** - miasto Grodzisk Mazowiecki.
- **Jednostki pomocnicze gminy** – 34 sołectwa: Adamowizna, Adamów-Żuków, Chlebnia, Chrzanów Duży, Chrzanów Mały, Czarny Las, Izdebno Kościelne, Izdebno Nowe, Janinów, Kady, Kałęczyn, Kozerki, Kozery, Kozery Nowe, Kraśnicza Wola, Książenice, Kłudno Nowe, Kłudno Stare, Kłudzienko, Makówka, Marynin, Mościska, Natolin, Odrano-Wola, Opypy, Radonie, Szczesne, Tłuste, Urszulin, Wólka Grodziska, Wężyk, Władków, Zabłotnia, Zapol.
- **Podział jednostek pomocniczych z uwagi na wielkość zaludnienia**
Ze względu na wielkość zaludnienia jednostki można podzielić na trzy grupy:
 - jednostki małe (do 400 mieszkańców) – 20 jednostek,
 - jednostki średnie (do 1 000 mieszkańców) – 9 jednostek,
 - jednostki duże (do 1 400 mieszkańców) – 4 jednostki.

Wsie o największej liczbie mieszkańców lokują się zwykle wzdłuż południowej granicy miasta (Adamowizna, Kozery, Kozerki, Kałęczyn, Odrano-Wola, Szczesne, Opypy, Kady).

Osobną kategorię stanowi wieś Książenice, leżąca dalej na południe od miasta, która w 2011 roku liczyła niewiele powyżej 1 tysiąca (1 214) mieszkańców, a w wyniku rozwoju

gwałtownych procesów suburbanizacyjnych, w 2021 roku przekroczyła liczbę 3 tys. mieszkańców (3 291).

Mapa 1: Jednostki sieci osadniczej gminy Grodzisk Mazowiecki

Źródło: Plan Gospodarki Niskoemisyjnej dla Gminy Grodzisk Mazowiecki do 2020 r. (aktualizacja)

1.3. STAN PRAWNY GRUNTÓW

Większość gruntów w gminie Grodzisk Mazowiecki w 2023 r. stanowiło własność prywatną. 594 ha gruntów, tj. ok. 5,5% terenów gminy należało do gminy (w tym 26 ha było przekazanych w użytkowanie wieczyste).

Grunty stanowiące własność Skarbu Państwa zlokalizowane są przeważnie w północnej części gminy i w większości stanowią gruntu rolne bez prawa zabudowy.

Ponadto Skarb Państwa posiada także pewne ilości terenu w południowej części gminy Grodzisk Mazowiecki tj. w miejscowościach Radonie, Opypy i Władków, które w przyszłości mogą zostać przekazane Gminie Grodzisk Mazowiecki na cele związane z realizacją jej zadań.

1.4. OBSZAR FUNKCJONALNY I POWIĄZANIA FUNKCJONALNE

Gmina Grodzisk Mazowiecki leży w obszarze funkcjonalnym Warszawy (ośrodka wojewódzkiego), który jest dla mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki miejscem pracy i korzystania z usług niedostępnych lub mało dostępnych na terenie gminy.

Analiza przepływów mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki w związku z korzystaniem przez nich z dóbr lub usług¹ wykazała, że mieszkańcy gminy Grodzisk Mazowiecki – zarówno obszaru miejskiego, jak i obszarów wiejskich - korzystają z usług w zakresie edukacji wyższej oraz kultury wysokiej (teatr, muzea, wystawy, koncerty muzyki klasycznej) w ośrodkach zlokalizowanych poza granicami gminy i powiatu, przede wszystkim w Warszawie.

Z usług zaspakajających podstawowe potrzeby (tj. związane ze specjalistyczną opieką zdrowotną, opieką żłobkową, wychowaniem przedszkolnym i edukacją szczebla podstawowego), a także z usług handlowych i innych drobnych usług mieszkańcy korzystają głównie w Grodzisku Mazowieckim (zarówno osoby zamieszkałe na obszarach wiejskich, jak i w mieście).

Potrzeby związane z pozaszkolną edukacją i opieką dla dzieci i młodzieży, udziałem w wydarzeniach i imprezach sportowych, z wypoczynkiem (kino, kręgle, koncerty muzyczne, mecze itp.), uprawianiem sportu i rekreacji (siłownie, boiska, basen, itp), mieszkańcy gminy zaspokajają także w ośrodku miejskim gminy.

Większość zainteresowanych mieszkańców korzysta z usług związanych z opieką dla osób starszych w ramach dziennych domów pobytu, całodobowej opieki dla osób starszych i niepełnosprawnych oraz usług rehabilitacyjno-opiekuńczych nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi w placówkach położonych głównie na terenie powiatu grodziskiego, w tym na terenie gminy Grodzisk Mazowiecki (za wyjątkiem usług realizowanych przezienne domy pobytu, które nie funkcjonują na terenie gminy).

Z edukacji średniej i zawodowej mieszkańcy gminy Grodzisk Mazowiecki korzystają zarówno na terenie powiatu grodziskiego, jak i w innych ośrodkach poza nim.

Korzystanie przez mieszkańców obszarów wiejskich gminy z większości usług w Grodzisku Mazowieckim – siedzibie gminy i jednocześnie powiatu - świadczy o istnieniu silnych powiązań społecznych między Grodziskiem Mazowieckim, a otaczającymi go miejscowościami wiejskimi. **Miasto Grodzisk Mazowiecki stanowi lokalne centrum usług dla mieszkańców gminy, w tym jej obszarów wiejskich.**

Mimo, że ważnym miejscem pracy i nauki mieszkańców gminy pozostaje obszar powiatu; w tym głównie Grodzisk Mazowiecki, to jednak ponad połowa z badanych mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki **znajduje zatrudnienie lub uczy się w miejscowościach położonych poza gminą.**

Zestawienie deklaracji mieszkańców, którzy wzięli udział w badaniu ankietowym dotyczące miejsc korzystania z wybranych usług, a także miejsc pracy oraz nauki zawiera **Tabela 1.**

¹ Na podstawie badania ankietowego mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki przeprowadzonego w maju/czerwcu 2024 r.

Tabela 1: Deklarowane miejsca korzystania z usług, a także miejsc pracy oraz nauki mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki

Rodzaj usługi	Miejsce korzystania przez mieszkańców miasta Grodzisk Mazowiecki z usług										Miejsce korzystania przez mieszkańców pozostałych miejscowości gminy Grodzisk Mazowiecki z usług											
	w miejscu zamieszkania		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodzkiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy		w miejscu zamieszkania		W Grodzisku Mazowieckim		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodzkiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy	
	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%
Miejsce pracy	88	38,26	14	6,08	0	0	128	55,65	32	12,21	24	17,26	25	17,98	13	9,35	0	0	77	55,39	11	7,33
Miejsce nauki	12	29,26	5	12,19	0	0	24	58,53	221	84,35	4	18,18	3	2,45	2	9,09	0	0	13	59,09	128	85,33
Opieka żłobkowa i przedszkolna	84	94,38	1	1,12	2	2,24	2	2,24	173	66,03	8	12,90	33	53,22	16	25,80	1	1,61	4	6,45	88	58,66
Edukacja na poziomie podstawowym	90	90,00	6	6,00	1	1,00	3	3,00	162	61,83	22	32,83	25	37,31	15	22,38	0	0	5	7,46	83	55,33
Edukacja średnia i zawodowa	25	35,21	13	18,30	16	22,53	17	23,94	191	72,90	0	0	9	26,47	8	23,52	11	32,35	6	17,64	116	77,33
Edukacja wyższa	7	10,00	0	0	46	65,71	17	24,28	192	73,28	0	0	2	6,06	0	0	24	72,72	7	21,21	117	78,00
Zdrowotna opieka specjalistyczna	126	50,60	16	6,42	80	32,12	27	10,84	13	4,96	3	2,08	54	37,5	11	7,63	60	41,66	16	11,11	6	4,00
Opieka dla osób starszych w ramach	8	36,36	8	36,36	2	9,09	4	18,18	240	91,60	1	6,25	4	25,00	1	6,25	6	37,50	4	25,00	134	89,33

² Udział procentowy wyliczony w odniesieniu do liczby osób zainteresowanych (tj. wszystkich tych, które nie zaznaczyły odpowiedzi „nie dotyczy”)

RAPORT DIAGNOSTYCZNY - GMINA GRODZISK MAZOWIECKI

Rodzaj usługi	Miejsce korzystania przez mieszkańców miasta Grodzisk Mazowiecki z usług										Miejsce korzystania przez mieszkańców pozostałych miejscowości gminy Grodzisk Mazowiecki z usług											
	w miejscu zamieszkania		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy		w miejscu zamieszkania		W Grodzisku Mazowieckim		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy	
	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%
dziennych domów pobytu																						
Usługi rehabilitacyjno-opiekuńcze nad osobami starszymi i niepełnosprawnymi	21	50,00	4	9,52	7	16,67	10	23,81	220	83,39	1	3,33	8	26,66	3	10,00	11	36,66	7	23,33	120	80,00
Całodobowa opieka dla osób starszych i niepełnosprawnych	8	33,33	5	20,83	1	41,66	10	4,16	238	90,83	0	0	2	11,76	2	11,76	6	35,29	7	41,17	133	88,66
Opieka dla dzieci i młodzieży	54	75,00	2	2,77	7	9,72	9	72,51	12,5	72,51	11	27,50	19	47,50	3	7,50	12	30,00	5	12,50	100	66,67
Wydarzenia z zakresu kultury (teatr, muzea, wystawy, koncerty muzyki klasycznej, itp.)	92	37,39	9	3,65	115	46,74	30	12,19	16	6,10	1	0,70	49	34,50	3	2,11	75	52,81	14	9,85	8	5,33

RAPORT DIAGNOSTYCZNY - GMINA GRODZISK MAZOWIECKI

Rodzaj usługi	Miejsce korzystania przez mieszkańców miasta Grodzisk Mazowiecki z usług										Miejsce korzystania przez mieszkańców pozostałych miejscowości gminy Grodzisk Mazowiecki z usług											
	w miejscu zamieszkania		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy		w miejscu zamieszkania		W Grodzisku Mazowieckim		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy	
	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%
Wydarzenia i imprezy sportowe oraz związane z wypoczynkiem (kino, kręgle, koncerty muzyczne, mecze itp.)	131	53,68	9	3,68	77	31,55	27	11,06	18	6,87	3	2,12	56	39,71	5	3,54	58	41,13	19	13,47	9	6,00
Uprawianie sportu i rekreacji (siłownie, boiska, basen, itp)	194	78,86	22	8,94	10	4,06	20	8,13	16	6,10	22	15,71	76	54,28	21	15,00	10	7,14	11	7,85	10	6,67
Usługi handlowe - produkty codziennego użytku	236	90,42	13	4,98	7	2,68	5	1,91	1	0,38	31	20,94	93	62,83	13	8,78	5	3,37	6	4,05	2	1,33
Pozostałe usługi handlowe	168	65,36	16	6,22	42	16,34	31	12,06	5	1,90	11	7,40	74	50,00	12	8,10	36	24,32	15	10,13	2	1,33

RAPORT DIAGNOSTYCZNY - GMINA GRODZISK MAZOWIECKI

Rodzaj usługi	Miejsce korzystania przez mieszkańców miasta Grodzisk Mazowiecki z usług										Miejsce korzystania przez mieszkańców pozostałych miejscowości gminy Grodzisk Mazowiecki z usług											
	w miejscu zamieszkania		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy		w miejscu zamieszkania		W Grodzisku Mazowieckim		poza miejscem zamieszkania, ale na terenie powiatu grodziskiego		w mieście z siedzibą władz wojewódzkich (Warszawa, Łódź)		w innym miejscu		nie dotyczy	
	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	% ²	Os.	%
Drobne usługi (szewc, krawiec itp.)	196	87,11	11	4,88	5	2,22	13	5,77	37	4,96	9	6,56	98	71,53	13	9,48	7	5,11	10	7,30	13	8,66

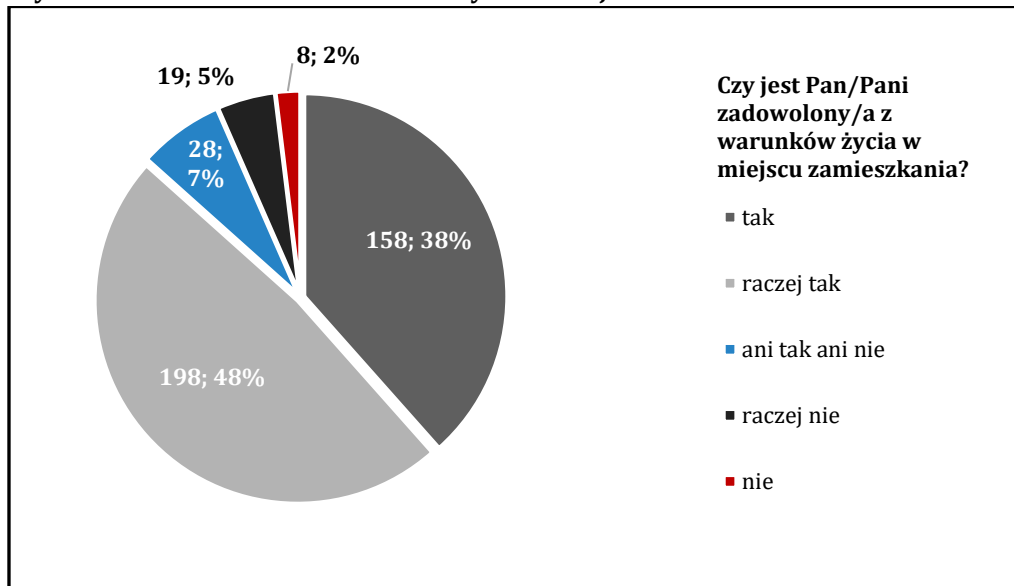
Źródło: Badanie ankietowe mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki – maj/czerwiec 2024

1.5. OGÓLNA OCENA SYTUACJI SPOŁECZNO-GOSPODARCZEJ GMINY

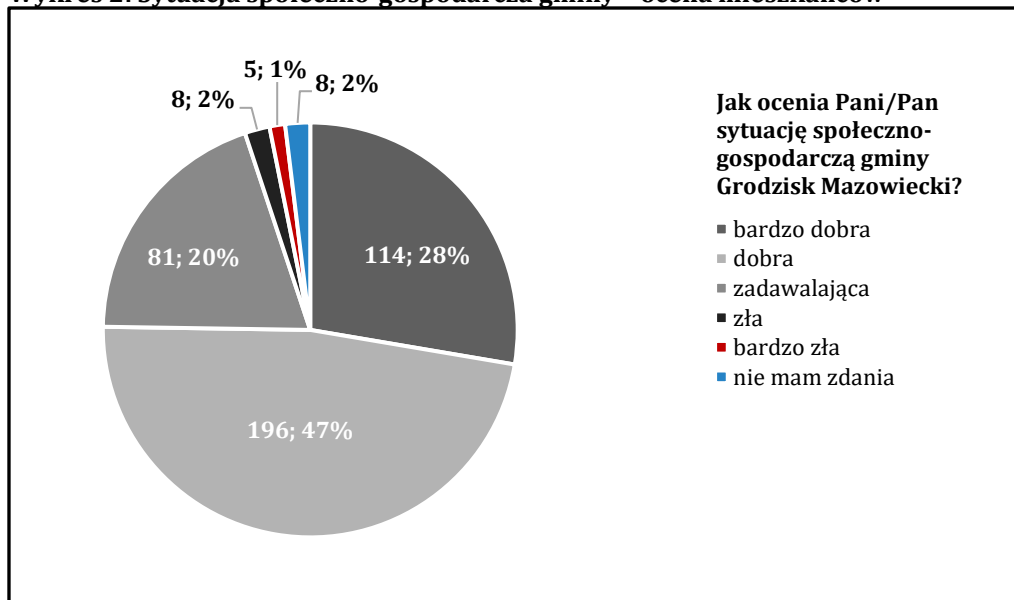
Zdecydowana większość badanych mieszkańców (86,6%) jest zadowolona lub raczej zadowolona z warunków życia w gminie (**Wykres 1**). Również większość badanych, tj. 75% ocenia sytuację społeczno-gospodarczą gminy Grodzisk Mazowiecki jako dobrą lub bardzo dobrą, a 20% uznaje ją za zadawalającą (**Wykres 2**).

Wykres 1: Zadowolenie z warunków życia w miejscu zamieszkania – ocena mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki – maj/czerwiec 2024

Wykres 2: Sytuacja społeczno-gospodarcza gminy – ocena mieszkańców

Źródło: Badanie ankietowe mieszkańców gminy Grodzisk Mazowiecki – maj/czerwiec 2024

Na ogólną ocenę zadowolenia z warunków życia oraz sytuacji społeczno-gospodarczej gminy wpływają oceny poszczególnych obszarów, warunkujących satysfakcję mieszkańców z zamieszkania w gminie Grodzisk Mazowiecki (opisane szczegółowo w Rozdziałach 2-6 opracowania).